

TEDNIK PEN

TEDENSKO DOGODJE

14. oktober 2022

št. 32/2022

UVODNIK

NAGRADA MIRA 2022

DOGODKI

MEDNARODNI PEN

KONGRES 2022

ZA MIR

ZGODILO SE JE

Podelitev nagrade MIRA, 2022

Uvodnik je to pot prispevala sveža predsednica MIRE in ga seveda v luči podelitve nagrade MIRA namenila letošnjim nominirankam in prejemnici nagrade.

V mojem čarobnem gozdu je veliko svetlečih miric, ki letijo zares visoko do najvišjih krošenj. Vsi jih občudujejo in ploskajo vsemu, kar povejo. Pa vse se uresniči. V mojem čarnem gozdu raste čudežna rastlina mira, ki zaceli vse rane. In v tem gozdu ima beseda MIR največjo težo. No, razen ponoči, ko začnejo razgrajati bitja podzemlja, ampak to je že druga zgodba. Enkrat vas povabim tja.

Ampak zdaj vas povabim v čas, ko je Mira Mihelič izdala svoj prvi roman *Obraz v zrcalu*. Tole so bile njene besede ob izidu, takrat se je pisala še Puc.

»Ko sem zagledala svoje ime 'Mira Pucova' na platnicah knjige v izložbi ljubljanskih knjigarn, mi je bilo, kakor da sem dobila krila.« Ko je »lebdela« po ulicah je v njej vriskalo: »Napisala sem roman, ki je izšel. Kakšen čudež! Še bom pisala, pisati moram, to je moj pravi poklic, edino za kar je vredno živeti.«

V tem trdem svetu materialne resničnosti je stopati po poti umetnosti težko. Eni pravijo, da je to norost. Jaz pa pravim, da je to ena najbolj nujnih stvari, še posebej v teh časih. Ustvarjalnost nas mehča in osmišlja. Popolnoma se ji predati in živeti zanjo, če si ženska, kot je to storila Mira, pa je nekaj še težjega.

Tisočletno zatiranje žensk se je namreč zažrlo v naše gene, povzročilo tudi to, da veliko težje verjamemo vase, v svojo poslanstvo ustvarjalk in se še vedno vse prevečkrat, poleg tega, da nas tja izrinja družba, tudi same držimo v senci. Le sramežljivo kažemo svoja dela, ki pa so še kako pomembna za svet.

Pri ženskem odboru Slovenskega centra PEN pa se še kako dobro zavedamo, da nad negativnimi stvarmi ne gre jadikovati, temveč jih je potrebno pohopsati (pohopsati je tako fina beseda in na vsak način sem jo hotela uporabiti v govoru) in preobraziti v njihovo nasprotje. V nekaj kar nas krepi, izpostavlja in povezuje. Zato je tu že desetič MIRA. Tanja Tuma mi je enkrat povedala: Ko smo ustanovili miro, so se gospodje pri PEN-u obregnili: "Prej smo imeli mir, zdaj bo pa MIRA." In prav so imeli. Ne bo miru, dokler bomo ustvarjalke v slabšem položaju.

Mirin duh je še kako živ v vsaki izmed nocojšnjih nominirank in seveda nagrajenki. Ste ženske, ki vam danes pripada vsa naša pozornost. Drage nominiranke in draga prejemnica nagrade, želim vam veliko »Mirinih trenutkov« vzhičenja na vaši ustvarjalni poti, pa še in še poguma ter gotovosti v svoje delo.

MIRA je z nami!

Luna J. Šribar, predsednica ženskega odbora SC PEN MIRA

Podelitev nagrade Mira

Suzana Tratnik

Vrednotenje dela žensk, priznanje oziroma priznavanje našega ustvarjanja je vedno povezano z odkrivanjem, razkrivanjem, brskanjem in vztrajanjem, da je to, kar odkrivamo, pomembno, in da, žal, z odkrivanjem že zamujamo.

KURIKULUM: Sama sem se v OŠ/SSŠ seznanila le z manjšim številom ustvarjalk. Omenjalo se je Zofko Kveder, a zelo enostransko, oropano vsega trpkega, tehtnega in tudi predrznega v njenem življenju, zlasti njene buršikoznosti. Od preteklih avtoric nismo slišale niti o Pavlini Pajk, kaj šele o Almi Karlin in Ljubi Prenner — kar niti ne preseneča. Ljuba Prenner je še v ženskem zaporu bil_a ločen_a od ostalih zapornic, kjer je veljal_a za slab zgled ženskam. Da si še v zaporu najslabši zgled, to pa je velik dosežek!

SLAB ZGLED vs IDEAL: In ravno to je tisto, kar nujno potrebujemo ženske: slab zgled! Naš slab zgled so ženske, ki so v preteklosti ustvarjale in že zato nenormalno izstopale, žalile in izzivale, kaj šele, če so se še oblačile nekonvencionalno, problematizirale samoumevnost s cerkvenimi zahtevami prežetega patriarhalnega reda ali si dovolile pisati ter dejavno živeti solidarnost in celo ljubezen med ženskami. Take ženske so bile slab zgled, ki zanika in kvari ideal pridne, priljubljene, vsem prijazne, po srcu skrbniške in molčeče ženske, ki vedno nastavi drugo lice in drugo ritnico, kadar jo kdo lopne po prvem oziroma prvi.

IZBRIS IN DUHOVI ŽENSK: Kljub temu da so bile v preteklosti nekatere ženske glasne, jih je patriarhat sčasoma izbrisal iz zgodovine. Izbrisal je njihovo delo, njihove dosežke, njihova imena in obraze, še zlasti pa njihove pomembne vezi z drugimi ženskami, se pravi, celovitost njihovih življenj. Zato vedno znova brskamo in vlečemo na plano ženske duhove preteklosti. Naše predhodnice, naše zaveznice. Tako kot letos duh Mire Mihelič.

SODOBNI DUHOVI ŽENSK: Toda to ni vse. Iščemo in razkrivamo tudi duhove žensk v sodobnosti, tudi z nominacijami za nagrado MIRA. Še same pozabljamo, da smo tu, da smo pomembne, da je naš prodor v širše kulturno-umetniško-politično polje največkrat še vedno težji, v primerjavi z moškimi kolegi. Še posebej, če ga kakorkoli povezujemo s feminizmom in z prevpraševanjem realnosti razrednih razlik v naši družbi. Oboje je nespodobno omenjati: feminizem in razredno neenakost.

IZGUBA ŽENSTVENOSTI: Danes želim apelirati, da bodimo slab zgled za ženske. Ne zmenimo se za pokroviteljske pripombe, s katerimi nas predvsem moški nagovarjajo kot otroke: »Zakaj si tako resna? Nasmej se malo, veliko lepša si nasmejana! In zakaj tako jezno?« Dva osnovna ženska greha: preveč jezne in nežensvene. Dve zelo bedni patriarhalni grožnji, ki pa še vedno in zmeraj delujeta kot socialni korektiv. Ni ga hujšega od jezne ženske, ki opozarja na kakršnokoli neenakost ali s prstom kaže na nasilneže in krivice ali pa je njena umetnost preveč angažirana. Ne ravna se po zdravi pameti, ampak po refleksiji, zato krši pravila vse bolj človeku prijaznega patriarhata. In ženska, ki ne upošteva teh pravil, ne izgubi le svoje ženstvenosti, ampak tudi pravico do svojega manjvrednega mesta v družbi.

Kako sploh razumeti to bizarnost, da je ženstvenost je nekaj intrinzičnega, kljub temu pa jo lahko izgubimo ali zapravimo? To dvojnost ženske izkušnje kot hkrati naravne in družbene prisile še najlažje razumemo z besedami prelomne lezbično-feministične mislice Judith Butler: Spol ni to, kar smo, ampak to, kar delamo. Seveda pa to naše delo na spolu — ki nam ga kapitalizem prodaja tudi kot delo na sebi — ni nikoli samo individualno, ni izbirno, ni nikoli zadostno ter večinoma NI zavestno in ni ozaveščeno. Ženski spol najbolj hvalevredno izvajamo in delamo očitno tako, da vzdržujemo mainstream ženstvenost (ženskost) in da zatremo svojo jezo zaradi družbenih okoliščin, pogojev svojega ustvarjanja ... Prav zato potrebujemo slab zgled neprimernih, glasnih, dejavnih, jeznih, ustvarjalnih, skvarjenih žensk. Prepričana sem, da nam to ne bi smelo biti pretežko.

Pa iskrene čestitke vsem letošnjim nominirankam za nagrado Mira!

Podelitev nagrade Mira, CD, 10. 10. 2022

Suzana Tratnik je pisateljica, aktivistka, samozapečaten v kulturi, izvira iz delavskega razreda. Literaturo najraje dojema kot polje možnosti in svobodo, lezbično skupnost kot največji približek doma. Izpričana feministka v sožitju z mačkom Cherryjem.

**POPOLDNE
Z ROMSKO
LITERATURO
IN GLASBO**

KDAJ
19. oktober 2022 ob 17.00

KJE
Glazerjeva dvorana Univerzitetne
knjižnice Maribor, Gospejna 10,
Maribor

NASTOPAJOČI:
Sandi Horvat, novinar in pisatelj,
Samanta Baranja, raziskovalka
romskih jezikov,
Marcel Baranja, pesnik
in glasbenika Nina Brasseur in Denis
Maver.

Romi veljajo za edino in hkrati največjo etnično skupnost na svetu brez lastne države. Kako se je njihov kulturno bogati kapital spreminjal in oblikoval v njihovem tisočletnem popotovanju iz Indije v Evropo ter kako živa sta njihova kultura in jezik danes, bomo izvedeli na literarno pisanem večeru, ki bo tudi kulinarčno obarvan.

VABILO: POPOLDNE Z ROMSKO LITERATURO IN GLASBO

Romi veljajo za edino in hkrati največjo etnično skupnost na svetu brez lastne države. Kako se je njihov kulturno bogati kapital spreminjal in oblikoval v njihovem tisočletnem popotovanju iz Indije v Evropo ter kako živa sta njihova kultura in jezik danes bomo izvedeli na literarno pisanem večeru.

Nastopili bodo Sandi Horvat, novinar in pisatelj, Samanta Baranja, raziskovalka romskih jezikov, Marcel Baranja, pesnik in glasbenika Nina Brasseur in Denis Maver.

Dogodek, ki bo tudi kulinarčno obarvan, bo dne 19. 10. 2022 ob 17.00 v Glazerjevi dvorani Univerzitetne knjižnice Maribor, Gospejna 10, Maribor.

 Kultura-Natura
Slovenija

PESNIŠKA NAGRADA KRESNÍCE 2022

ŽENSKÉ
— (V) —
PESMI

IZID PRVONAGRAJENE ZBIRKE:
— *Sled ognjenega svinčnika* —

PREDSTAVITEV LAUREATINJE PESNICE CVETKE BEVC
OBJAVA NATEČAJA ZA PESNIŠKO NAGRADO KRESNICE 2023

**20. OKTOBER 2022, OB 19. URI
V STARI ŠOLI NA STARI GORI**

Kultura-Natura Slovenija · Občina in Turistično društvo Sveti Jurij ob Ščavnici
Zavod Volosov hram · domači kulturni ustvarjalci

Andrej Kurkov, PEN int

Andrej Kurkov je prejel nagrado 2022 "Disturbing the Peace Award" za pogumnega pisatelja, ki je izpostavljen tveganju.

Fundacija Knjižnica Vaclava Havla je objavila, da je dobitnik nagrade "Disturbing the Peace Award to a Courageous Writer at Risk" za leto 2022 Andrej Kurkov, ukrajinski scenarist in avtor številnih priznanih romanov.

Kurkov je avtor dvajsetih scenarijev in devetnajstih romanov, vključno z uspešnico Smrt in pingvin, ki je prvič izšla v ruščini leta 1996. Leta 2018 je bil Kurkov izvoljen za predsednika nevladne organizacije PEN Ukrajina, ki deluje na področju kulture in človekovih pravic. Je ugleden komentator Ukrajine in je od ruske vojaške invazije na Ukrajino februarja 2022 pomemben vir informacij in analiz o vojni za domače in tuje občinstvo.

Kurkova dela so v nekdanji Sovjetski zvezi priljubljena že od devetdesetih let prejšnjega stoletja, drugod pa je ostal razmeroma neznan, dokler ni leta 2001 v angleščini izšel roman *Death and the Penguin*. Med Kurkovimi najbolj znanimi deli sta *The Bickford Fuse* (2009) in knjiga za otroke *The Adventures of Baby Vacuum Cleaner Gosha* (2008). Njegov najnovejši roman *Sive čebele* je aprila 2022 izšel v Združenih državah Amerike pri založbi Deep Vellum.

Kurkov se je rodil leta 1961 v današnji Rusiji, leta 1963 pa se je z družino preselil v Kijev. V mlajših letih je služil kot paznik v zaporu v Odesi, nato pa se je začel posvečati pisanju. Ima se za Ukrajinca, vendar tako kot mnogi Ukrajinci govori in piše v ruščini. Kurkov je v Sovjetski zvezi težko našel založnike za svoja filozofska dela, zato se je zanašal predvsem na samizdatno distribucijo svojih del s strani prijateljev.

V začetku leta 2005 je bil Kurkov v Rusiji razglašen za osebo non grata. Po začetku vojne se je Kurkov iz svojega doma na podeželju preselil v Kijev, kjer na radiu BBC Radio 4 redno oddajajo njegovo "Pismo iz Ukrajine".

Sporočilo o solidarnosti z ženskami in ljudstvom Irana

88. Mednarodni kongres PEN

Mahsa (Zhina) Amini je bila 22-letna kurdska Iranica, katere smrt je v priporu po aretaciji s strani iranske "moralne policije" sprožila množične proteste po vsem Iranu. Mahsa je bila aretirana 13. septembra v Teheranu, ker domnevno ni upoštevala pravil oblačenja za ženske. Po poročanju medijev naj bi jo v priporu mučili, kar pa policija zanika. Odpeljali so jo v bolnišnico Kasra v Teheranu, kjer je ostala v komi, dokler je 16. septembra niso razglasili za mrtvo.

Iranske oblasti trdijo, da je Mahsa utrpela srčni napad, s čimer se njena družina ne strinja. Ko so njeno truplo prepeljali v njeno rojstno mesto Saqqez, so na pogrebu čakali ljudje, ki so želeli podpreti družino. To zborovanje je bilo izhodišče za množične proteste po vsem Iranu. Protestniki so se zbrali na ulicah s plakati in vzklikali gesla "Ženska, življenje, svoboda" in "Dol z diktatorjem!".

Oblasti so proteste brutalno zatrle - po neuradnih podatkih je bilo veliko ljudi ubitih in ranjenih, na tisoče pa aretiranih. Prejšnji teden so mediji poročali o zaskrbljenosti zaradi obsežnih izpadov interneta in omejenih internetnih storitev, kar je močno vplivalo na dostop do informacij o brutalnem odzivu vlade.

Po prvih poročilih naj bi bilo po iranskih raketnih napadih in napadih brezpilotnih letal na iraški Kurdistan 28. septembra ubitih najmanj 13 ljudi, številni drugi pa so bili ranjeni. Iranske oblasti trdijo, da so bili napadi usmerjeni proti kurdskim skupinam, ki stojijo za obsežnimi protesti, ki so sledili Mahsini smrti.

Iranski režim je v zadnjih štirih desetletjih ohranil nadzor nad državo z množičnimi poboji, mučenjem, zapiranjem, cenzuro in omejevanjem temeljnih svoboščin. Politični aktivisti, pisatelji, pesniki, umetniki, delavci, učitelji in študenti so bili aretirani, mučeni in ubiti.

Člani Mednarodnega združenja PEN na 88. kongresu v Uppsali na Švedskem odločno obsojamo brutalno zatiranje svobode izražanja v Iranu. Solidarni smo z iranskimi ženskami in ljudmi v njihovem boju za svobodo in pravice ter podpiramo njihove zahteve po prihodnosti brez tiranije in diktature.

Pozivamo k takojšnji ustavitvi vojaških napadov, prenehanju zatiranja svobode izražanja v Iranu in zahtevamo, da se Mahsine morilce privede pred roko pravice.

[VEČ](#)

nemoč (Gabriele Russwurm-Biro)

spačeni obrazi vojne
izkrivljajo resnico
v številnih različicah

vsak trenutek novo brezno
kateri obraz želiš videti
katerega lahko preneseš?

slišiš sirene –
detonacije
prekinjeni krik

vsako noč vdirajo vojaki
v zaklonišča
in v razstreljene ruševine hiš
v vaše ravnodušno
budne sanje
jasno - na doseg roke

slišiš kričeče razbijanje vrat, oken in pregrad
pod bremenom ogroženosti se rušijo in lomijo

gre za čisto izničenje nasilno določeno - zdrobljeno razbito
zaščitni ščiti pokajo
vse razpada nič ne ostane tako
kot je bilo

ni treba več sonca
celo dež ne bo
več izbrisal
znakov priključitve
sledovi krvi ostanejo
kot svarilo
neizbrisni
obrambni zidovi
ne obstajajo več ne
v sanjah ne v teh
trenutkih

preganjajo, kričijo
pritiskajo dokler nemočna stisnjena v kot
ne opaziš svoje lastne bede

v tem trenutku
v trenu očesa
se umakne
vsa moč iz tvojega telesa
v strahu otrpneš

obkoljena kot v klavnici
le ti veš kaj sledi

streljaj – daj streljaj že! čepiš in se treseš brezdušna ne, ne
bodo te ubili - morda šele pozneje

v ritmu tolčejo
drug za drugim
izbrizgajo svojo moč
svoj odpor svoje sovraštvo
do drugega naroda
do drugega spola

iz arterij kriči zaman
rdeče življenje, celo dih je razredčen - zastrupljen s sovraštvom

izbrišejo te
in še eden
in še eden
izbrišejo tvojo identiteto
tvojo zavest
tvojo ženskost
sad tvojega telesa

vtolčejo ti svojo voljo
svojo potrebo po zadovoljitvi
v tvoje telo.

kričanje, zasmehovanje,
polno gnusa
strategija zaničevanja
cilj uničenja

brez obraza brez telesa
brez pogleda ali glasu
ne občutiš ničesar več
samo da ostaneš
še živa

zlorabljen plen
izumrtje brez zadržkov
v ritmu nasilja

ničesar več ne slišiš
ušesa imaš zaprta
kriki drugih
izginjajo

v tem dejanju
grozljivega nasilja
gredo skozi vrata
v drug svet
v svet zmagovalcev

vsi osvajalci
si pomagajo
sami - ponižujejo
kar je tujega

trenutek ko
izgubiš pamet
in izgubiš vero
vse se sesuje
vse kar je bilo
pokončno

ničesar ni več
ravnodušno gledaš sama
kakor od daleč

noben oklep ni pomagal
nobena od tvojih žrtev
nobena molitev

nemoč
- moj križ se zlomi sunkoma

(Prevod: Ivana Kampuš)

MILAN JAZBEC

Mogoče
A

Mogoče
pa
bo
nekoč
le
bolje
ko
pridem
spet
domov
med
sence
žive
leči
v trato
izgubljeno
po
slovo
in
pozabo.

A
s-poati cá
unã oarã
va
s-hibã
ma ghini
anda
iara
va
mi
tornu
acasã
anamisa
di aumbrili
atseali yiili
ta
s-mi tindu
tu livadi
chirut
ti
dispãrtsari
shi
agãrshitã.

Ob sprejetju Aromunskega (Vlaškega) PEN
centra s sedežem v Beogradu

Prevod: Dina Cuvata (Dimo N. Dimcev)

PODELITEV NAGRADE MIRA 2022

Darinka Kozinc in Kim Komljanec

Nominirane: Vesna Lemaić, Darinka Kozinc, Erica Johnson Debeljak, Lela B. Njatin

Tanja Tuma, Urška Perenič, Lela B. Njatin, Vesna Mikolić, Darinka Kozinc, Selma Skenderović, Vesna Lemaić, Erica Johnson Debeljak, Luna J. Šribar

Luna J. Šribar

Nominiranki:
Selma Skenderović, Vesna Mikolić

Tednik PEN, glasilo Slovenskega centra PEN, št. 32/2022

Izdal: Slovenski center PEN, Tomšičeva 12, 1000 Ljubljana
Zanj: Predsednica Tanja Tuma

Uredništvo

Odgovorna urednica: Tanja Tuma

Glavna urednica: Maja Ferjančič

Oblikovanje: Maja Ferjančič

Leto izdaje: oktober 2022

Kraj: Ljubljana

ISSN 2784-7586

Publikacija Tednik PEN je brezplačna.

POVEZAVA

<https://www.penslovenia-zdruzenje.si/tednik>

Naslovna fotografija: mira